

Verantwoordingsdocument

Een interventie voor het verbeteren van de student-docent werkrelatie binnen Fontys HRM en Psychologie

Anne Vijn (2818833)

In opdracht van het lectoraat dynamische talentinterventies

Mei 2019

© Anne Vijn 2019

Meer initiatief in een SLB gesprek

***Een interventie voor het verbeteren van de student-docent werkrelatie binnen Fontys
HRM en Psychologie***

Auteur:	Anne Vijn
PCN:	2818833
Opdrachtgever:	Lectoraat dynamische talentinterventies
Begeleider namens opdrachtgever:	Manon Krabbenborg
Hogeschool:	Fontys Hogescholen HRM en Psychologie
Begeleidend docent:	Kazimier Helfenrath
Assessor:	Patric Hintermann
Plaats:	Eindhoven
Datum:	Mei 2019

Voorwoord

Dit document is de uitleg en verantwoording van de interventie die is ontwikkeld naar aanleiding van mijn scriptie: een onderzoek naar het verbeteren van de student-docent werkrelatie.

Het idee voor deze interventie is ontstaan tijdens een pressure cooker training gericht op het ontwikkelen van een interventie. Er is gewerkt vanuit de design thinking methode waarbij met een groep studenten aan de hand van verschillende brainstorm sessies ideeën werden bedacht. Tijdens overleggen en presentaties kwam naar voren dat interventies vaak gericht worden op docenten om uiteindelijk bij studenten een gedragsverandering te bewerkstelligen. Vanuit dat oogpunt is de interventie ontwikkeld voor voornamelijk de student.

In overleg met de opdrachtgever is besloten om een SLB voorbereidingsdocument te ontwikkelen, aangezien dit het beste aansluit bij het probleem uit het vooronderzoek: studenten nemen (te) weinig initiatief in een SLB gesprek.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Voorgaand onderzoek	4
De interventie	4
Wetenschappelijke onderbouwing	6
Implementatieplan interventie.....	7
Docenten	7
Studenten	8
Toepasbaarheid.....	8
Privacy.....	8
Ontwikkelingsproces interventie	8
Pilot interventie	9
Literatuur	10
Bijlagen	11
Overleg SLB coördinator.....	11
Overleg docenten	11
Overleg studenten.....	11
Overleg ICT	11
Video interventie.....	12

Voorgaand onderzoek

Deze interventie is ontwikkeld naar aanleiding van onderzoek naar de student-docent werkrelatie binnen Fontys HRM en Toegepaste Psychologie te Eindhoven. In dit onderzoek is onderzocht hoe de dominantieverhoudingen van studieloopbaanbegeleider (SLB) en student liggen tijdens een SLB gesprek. De dominantie is vastgesteld naar aanleiding van de mate van initiatief (meer dominant) en respons (minder dominant).

De belangrijkste bevinding uit dit onderzoek is dat studenten (te) weinig initiatief nemen in een SLB gesprek. Ondanks dat een SLB gesprek in het tweede jaar meestal door de student zelf wordt aangevraagd, is de docent degene die onderwerpen aansnijdt, vragen stelt en sturing geeft aan het gesprek. De student geeft hierbij vooral antwoord op vragen van de docent (respons). De gesprekken waarin studenten weinig initiatief nemen worden door student, maar voornamelijk door docent als minder prettig ervaren dan gesprekken waarin de dominantieniveaus ongeveer gelijk liggen.

Naar aanleiding van dit onderzoek is een interventie ontwikkeld met als doel om studenten Toegepaste Psychologie te stimuleren meer initiatief te nemen in SLB gesprekken.

De interventie

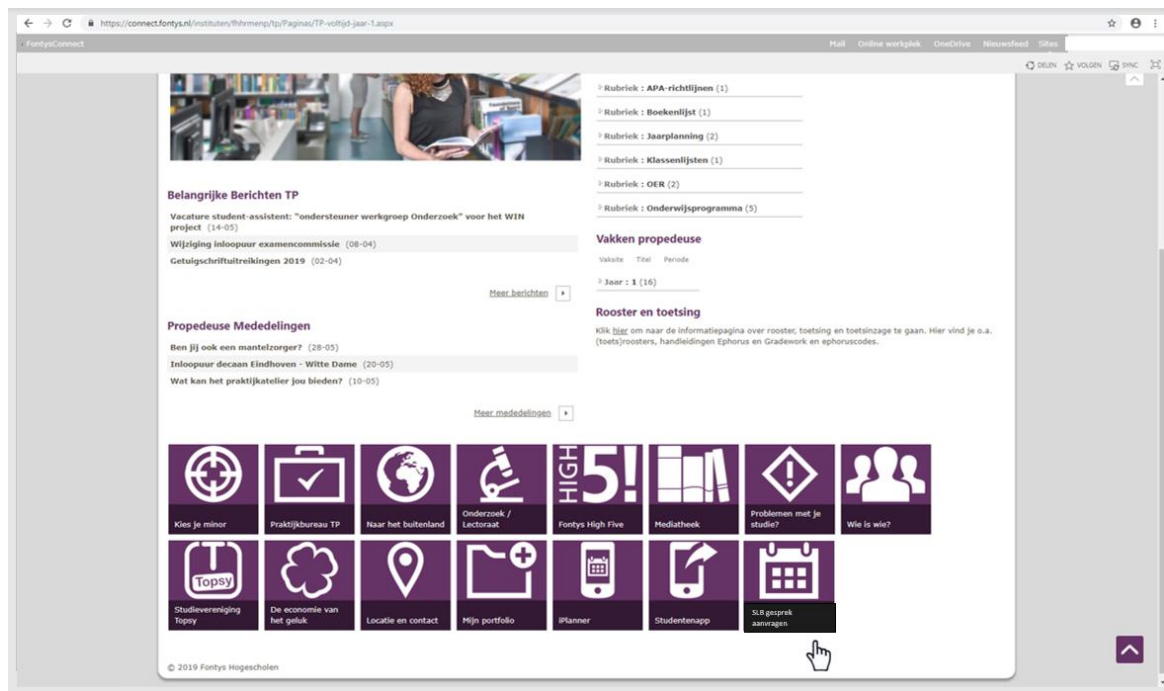
Om studenten te motiveren/stimuleren om meer initiatief te nemen in SLB gesprekken dient de student een SLB gesprek voor te bereiden aan de hand van drie vragen:

- Wat is de reden voor je SLB gesprek? (waarom?)
- Wat wil je in dit SLB gesprek bespreken? (wat?)
- Wat verwacht je tijdens dit gesprek van je SLB'er? (hoe?)

In overleg met de opdrachtgever en de SLB coördinator is het uitgangspunt ontstaan om de interventie zo te ontwerpen dat het past bij de huidige manier waarop SLB gesprekken worden aangevraagd. De interventie bestaat uit de volgende drie manieren om het gesprek voor te bereiden:

- Via de portal
- Via de mail
- Via Whatsapp

Er zal een button worden toegevoegd op de portal met de optie: 'SLB afspraak aanvragen'. Zie ter verduidelijking afbeelding 1.

Afbeelding 1. Nieuwe button Fontys Connect

Als wordt geklikt op de button 'SLB afspraak aanvragen' opent automatisch het voorbereidingsdocument. De student vult dit document in. Omdat de student al ingelogd is op de studenten portal, hoeven er geen persoonsgegevens te worden ingevuld. Het format voor het voorbereidingsdocument is weergegeven in afbeelding 2.

Afbeelding 2. Format voorbereiding SLB gesprek

Nadat het document is ingevuld verschijnt er een agenda waarop de student voorkeur data en tijden kan invullen voor het SLB gesprek. De studieloopbaanbegeleider ontvangt het ingevulde document en de mogelijke data voor het gesprek. De SLB'er kiest een mogelijke datum en tijd en bevestigt het

geplande SLB gesprek. De SLB'er dient voorafgaand aan het gesprek het ingevulde formulier door te lezen zodat hij of zij ook een beeld heeft van het doel en de verwachting van de student.

The screenshot shows the FontysConnect portal with the 'Vorbereitung SLB gesprek' form. The form includes sections for 'Wat is/zijn de redenen voor je SLB gesprek? (waarom?)', 'Wat wil je in dit gesprek bespreken? (wat?)', and 'Wat verwacht je tijdens dit gesprek van je SLB'er? (hoe?)'. There is a calendar widget for selecting a date in June 2019. The form is titled 'Vorbereitung SLB gesprek' and has a 'datum kiezen' button.

Afbeelding 3. SLB gesprek plannen

Om het SLB gesprek via de mail voor te bereiden is het voorbereidingsdocument omgezet naar een mail template. De inhoud is hetzelfde als het document op de portal, maar dan in de vorm van een standaard mail. De SLB coördinator gaf namelijk aan dat SLB gesprekken nu vaak per mail worden aangevraagd. Met dit template kan een SLB gesprek nog steeds via de mail worden aangevraagd. Het hoeft dus niet per se via de portal. Het template zal standaard in de studenten mail staan. Dit is Geïllustreerd in afbeelding 4.

The screenshot shows the Outlook web interface with the 'Vorbereitung SLB gesprek' email template. The template is titled 'Vorbereitung SLB gesprek' and contains the same content as the form in Afbeelding 3. The email is in the 'Concepten' (Drafts) section. The template includes sections for 'Wat is/zijn de redenen voor je SLB gesprek? (waarom?)', 'Wat wil je in dit gesprek bespreken? (wat?)', and 'Wat verwacht je tijdens dit gesprek van je SLB'er? (hoe?)'. The email is titled 'SLB gesprek aanvragen' and has a 'Verzenden' (Send) button.

Afbeelding 4. SLB gesprek aanvragen via template mail

De student dient bij het aanvragen van een SLB gesprek per mail dus dit template te gebruiken en de vragen te beantwoorden. De student kan als hij/zij wil meteen een voorstel doen voor een datum en tijd voor het gesprek.

Tenslotte is er de mogelijkheid om het SLB gesprek aan te vragen en voor te bereiden via Whatsapp. Volgens de SLB coördinator is dat een steeds meer gebruikte en informele manier van het aanvragen van een SLB gesprek. Wegens de laagdrempeligheid van Whatsapp wil de SLB coördinator graag deze mogelijkheid behouden. Net als voor de mail is er een template ontworpen voor de voorbereidingsvragen. Dit wordt geïllustreerd in afbeelding 5.

Het Whatsapp template zal worden geplaatst op de portal, zodat studenten het via de website van de portal of via de app van de portal kunnen overnemen. Studenten en SLB'ers kunnen het template natuurlijk ook naar elkaar doorsturen. Na het invullen sturen studenten de voorbereiding naar hun SLB'er, zij kunnen dan direct een afspraak maken voor het gesprek.

Als het SLB gesprek plaatsvindt dient de docent de voorbereiding erbij te pakken en hierbij het initiatief bij de student te leggen. Er kan iets gezegd worden als: *'Fijn dat je er bent, ik zag dat je het gesprek hebt voorbereid, dus vertel'*. De student weet waar hij of zij het over wil hebben en kan nu het initiatief nemen. Indien nodig kan hij/zij terugvallen op de voorbereiding.

Afbeelding 5. Whatsapp template

Verantwoording

Het uitgangspunt van de interventie is dat het laagdrempelig en effectief is. Bij docenten van de opleiding Toegepaste Psychologie ligt de werkdruk hoog en wordt er veel van hen verwacht. Zij hebben vaak volle agenda's en dus weinig tijd over (Nazar-Ali, 2018). Ook studenten Toegepaste Psychologie zeggen weinig tijd te hebben en het erg druk te hebben met de hoge eisen van de studie (Smeets, 2018). Om aan te sluiten bij de doelgroep is het uitgangspunt dus een interventie die laagdrempelig is en die weinig tijd in beslag neemt voor zowel student als docent.

Bij een pilot van de interventie bleek dat studenten zo een 5 tot 10 minuten bezig zijn met het invullen van het formulier. Het gebruiken van het formulier tijdens het SLB gesprek kost geen extra tijd. Door

de efficiëntie van de interventie levert het juist snel op: voor docent en student is al duidelijk waar het gesprek over zal gaan, waardoor zij sneller tot de kern van het gesprek kunnen komen.

Een werkrelatie is een interactie tussen twee mensen waarbij de verwachtingen helder zijn en ze samen werken aan een gemeenschappelijk doel. Hierdoor wordt een emotionele band opgebouwd (Bordin, 1979; Rogers, 2012). Een onderdeel van een werkrelatie is dus dat de student en docent weten wat zij van elkaar kunnen verwachten. Door een SLB gesprek voor te bereiden, denken studenten na over wat zij van hun SLB'er verwachten. Uit gesprekken met studenten bleek dat zij hier bij het aanvragen van SLB gesprekken niet mee bezig zijn.

Naast dat de interventie laagdrempelig en gemakkelijk in gebruik is, is het ook een effectieve manier om studenten meer initiatief te laten nemen in SLB gesprekken. Uit onderzoek van Bragt (2005) komt namelijk naar voren dat studenten een meer pro-actieve houding aannemen tijdens de studieloopbaanbegeleiding naarmate zij een helder beeld hebben van wat zij van de begeleiding verwachten. Door over de vragen van het voorbereidingsdocument na te denken en de antwoorden te formuleren, krijgen studenten een helderder beeld van het doel van het gesprek en van de vraag aan de docent (Meijers & Kuijpers, 2009). Ook uit onderzoek van Mittendorf (2014) blijkt dat studieloopbaanbegeleiding effectiever is als helder is waar de student behoefte aan heeft. De student kan dan beter aangeven wat hij of zij wil bespreken en kan gerichte vragen stellen in een SLB gesprek. De docent weet vooraf al wat er van hem of haar verwacht wordt en kan zich daardoor voorbereiden en beter inspelen op de vraag van de student. Uit onderzoek blijkt dat initiatief nemen in een gesprek ervoor zorgt dat iemand zich gezien en gehoord voelt door de ander en dat hij of zij het gevoel heeft dat er echt naar hem of haar geluisterd wordt (van Weert, 2010). Uit het vooronderzoek voor deze interventie is gebleken dat dat precies is wat studenten belangrijk vinden binnen een student-docent werkrelatie.

Uit de scriptie is gebleken dat studenten (te) weinig initiatief nemen in SLB gesprekken. Concreet betekent dit dat studenten niet degene zijn die de onderwerpen bepalen en de vragen stellen. Uit het onderzoek dat het de wens van zowel student, maar voornamelijk van de docent was dat studenten meer initiatief nemen in SLB gesprekken. In de onderzochte SLB gesprekken was de docent degene die verschillende onderwerpen afging en veel vragen stelde om te onderzoeken waar precies de vraag van de student ligt. De student gaf hier dan uitgebreid antwoord op, maar nam zelf niet de touwtjes in handen. De studenten bleken ook niet altijd even helder te hebben wat zij wilde bespreken en wat ze daarbij verwachtten van de docent. De voorbereiding van het SLB gesprek dwingt de student min of meer om na te denken over wat precies zijn of haar vraag is. Door dit op te moeten schrijven wordt dit concreet. Als het doel helder is, is het voor studenten makkelijker om initiatief te nemen (Meijers & Kuijpers, 2009). Uit het vooronderzoek bleek dat studenten het SLB gesprek nauwelijks voorbereiden. Docenten merkte dit tijdens de SLB gesprekken op. Als de SLB gesprekken door studenten worden toegepast zal het waarschijnlijk voor docenten makkelijker zijn om het initiatief bij de student te leggen.

Om te waarborgen dat de voorbereiding voor het SLB gesprek serieus wordt genomen, wordt de interventie al vanaf jaar 1 toegepast. Docenten geven uitleg over hoe de voorbereiding wordt ingevuld in de SLB les in jaar 1. Zie voor meer toelichting het implementatieplan. Door studenten al vanaf het begin van de studie te laten werken met de interventie zal waarschijnlijk een proces van habituatie ontstaan (de Jong & Verbunt, 2017). Om de studenten een duwtje in de juiste, serieuze richting te sturen, zijn bij elke vraag uit het voorbereidingsdocument een aantal voorbeelden gegeven van mogelijke antwoorden.

Implementatieplan interventie

Docenten

De implementatie van de interventie begint met het toelichten van de interventie aan de docenten van Toegapaste psychologie. Juni 2019 zal aan (een deel van) de docenten een presentatie en demonstratie van de interventie gegeven worden. Er wordt uitgelegd wat het doel is van de interventie en hoe het zal worden toegepast. De SLB coördinator wil dat, los van de pilots, de interventie uitgebreid en gedurende een langere tijd getest wordt, voordat hij geïmplementeerd zal worden. Zodra de interventie geïmplementeerd wordt, dient de SLB voorbereiding op de agenda te staan van de SLB overleggen. Docenten dienen namelijk te verwijzen naar de voorbereiding als een student om een gesprek vraagt. Daarnaast dienen docenten goed op te hoogte te zijn van het doel en de toepassing van de voorbereiding, zodat ze de studenten hier in het eerste jaar uitleg kunnen geven en laten oefenen met de voorbereiding tijdens de SLB bijeenkomst. Als de interventie eenmaal is geïmplementeerd wordt dit van docenten verwacht:

- Verwijzen naar de voorbereiding bij aanvraag voor een SLB gesprek
- Tijdens het SLB gesprek het initiatief bij de student leggen, indien nodig met behulp van de door de student ingevulde vragen
- Jaarlijks de eerstejaars studenten informeren over de voorbereiding op SLB gesprekken en hen hiermee laten oefenen in een SLB bijeenkomst

Studenten

Voor studenten in het eerste jaar wordt er aandacht besteed aan de SLB voorbereiding tijdens de gezamenlijke SLB bijeenkomsten. Daarnaast wordt er begin schooljaar 2019-2020 een bericht geplaatst op de portal met informatie over de nieuwe manier van SLB gesprekken voorbereiden. Een voorbeeld van dit bericht is toegevoegd als bijlage. Van studenten wordt verwacht:

- Voorafgaand aan elk SLB gesprek wordt de SLB voorbereiding ingevuld.
- Tijdens het SLB gesprek neemt de student zelf initiatief, indien nodig met behulp van de voorbereide vragen

Toepasbaarheid

In het ideale geval wordt het voorbereidingsdocument een onderdeel van de portal zoals hierboven is geïllustreerd. Als dit wegens technische mogelijkheden of financiële belangen niet wordt doorgezet, kan het voorbereidingsdocument ook als Word document op de portal geplaatst worden onder het vak 'studieloopbaanbegeleiding'. Studenten en SLB'ers kunnen het document dan zelf van de portal halen, invullen en versturen/uitprinten. Het Mail template en Whatsapp template vragen minder technische handelingen en kunnen sowieso worden toegepast.

Privacy

Hoewel het uiteraard niet de bedoeling is dat een SLB voorbereidingsdocument aan ander wordt verspreid dan de student of docent in kwestie, is er voor gekozen om geen persoonsgegevens te vermelden op het voorbereidingsdocument. Via de portal heeft de student namelijk al ingelogd met zijn gegevens, herhaling van gegevens op het voorbereidingsdocument is dus overbodig. Dit is conform het uitgangspunt dataminimalisatie van de AVG wet.

Pilot interventie

Na een aantal gesprekken met de opdrachtgever is een conceptversie van de interventie ontwikkeld. De eerste conceptversie van het voorbereidingsdocument voor SLB gesprekken is door een aantal studenten uit het tweede en vierde ingevuld. De vragen waren voor de proefpersonen duidelijk en werden serieus ingevuld. Er zijn aan de hand van deze test wat kleine aanpassingen gedaan: bij de eerste vraag werd er gevraagd naar de reden van het SLB gesprek. Dit is veranderd naar de aanleiding van het SLB gesprek, omdat het overkwam als of er maar één reden genoemd mocht worden. Er kunnen uiteraard meerdere redenen zijn voor een SLB gesprek. Per vraag staan er nu meer bullet points en er is een kleiner lettertype gebruikt, zodat er meer ruimte is voor antwoord(en) op de vragen.

Na overleg met de opdrachtgever en de SLB coördinator is het voorbereidingsdocument op de portal uitgebreid met het Mail template en het Whatsapp template. Dit is gedaan om de interventie zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de huidige manier van SLB gesprekken aanvragen. Aantekeningen van de gesprekken met docenten, studenten en de SLB coördinator staan in de bijlagen.

Literatuur

Bordin, E. S. (1979). The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance. *Psychotherapy: Theory, Research & Practice*, 16, 252-260.

Bragt, C. V. (2005). *Van uitvalpreventie naar studieloopbaanbegeleiding. Eindrapportage Onderzoek Project Uitvalpreventie* (Doctoral dissertation, Fontys Hogescholen).

de Jong, J. R., & Verbunt, J. A. (2017). Toepassen van graded exposure vergt training en oefening, ook voor de behandelaar. In *Graded Exposure* (pp. 197-201). Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

Meijers, F., & Kuijpers, M. (2009). Studieloopbaanbegeleiding in het hbo: mogelijkheden en grenzen.

Mittendorff, K. (2014). Studieloopbaanbegeleiding in het hbo. *OnderwijsInnovatie*, juni 2014.

Nazar-Ali, S. (2018) *Een goede docent-student werkrelatie; een voorspeller voor studiesucces?*

Rogers, D. T. (2012). The Learning Alliance Inventory: Instrument Development and Initial Validation. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 6(1), n1.

Smeets, L. (2018) *de student-docent werkrelatie: wat zijn belangrijke aspecten?*

van Weert, H. (2010). In gesprek over medicijngebruik en therapietrouw. *Tijdschrift voor praktijkondersteuning*, 5(3), 70-75.

Bijlagen

Overleg SLB coördinator

De SLB coördinator ziet de meerwaarde van de SLB voorbereiding. Ze vindt het wel een nadeel dat het SLB gesprek hierdoor meer formeel wordt. Ze zou in plaats van een nieuwe manier van SLB gesprekken aanvragen ook een meer informele versie van de voorbereiding zien. Bijvoorbeeld een versie die ingevuld kan worden de telefoon. Daarnaast vraagt ze zich af of studenten ook te motiveren zijn om het voorbereidingsdocument in te vullen als de SLB'er het gesprek aan vraagt.

Overleg docenten

Docenten geven inderdaad aan dat initiatief vanuit studenten soms meer zou mogen tijdens SLB gesprekken. Voor hen is het belangrijk dat de interventie daadwerkelijk is toe te passen en dat hij makkelijk geïmplementeerd kan worden. Zij hebben vaak gezien dat interventies worden ontwikkeld, maar dat er vervolgens niets mee gedaan wordt. Moet dus toegankelijk zijn en passen bij Fontys. Docenten hebben al vaak interventies gezien voor studenten waarbij de docenten aan het werk moesten. Ze zien liever een interventie waarbij de studenten aan de bak moeten. Belangrijke punten:

- Toepasbaarheid
- Niet (alleen) gericht op docenten
- Niet nog een training (daar zijn er al genoeg van volgens de docenten)

Overleg studenten

In de ontwikkelfase is met verschillende studenten uit het tweede en vierde jaar van toegepaste psychologie gebrainstormd over de vorm van de interventie. Punten die hierbij naar voren kwamen:

- Geen lange/moeilijke extra opdrachten → zitten studenten niet op te wachten
- Format voor SLB voorbereiding goed idee, maar dan niet te veel vragen
- Voorbeelden gebruiken om vragen te verduidelijken

Voorbeeld bericht portal

LET OP: SLB gesprekken voorbereiden

WEERGEVEN
X

 Versiegeschiedenis Gedeeld met Item verwijderen Beheren	 Waarschuw mij Acties
---	--

Titel

Hoofdttekst

SLB gesprekken voorbereiden

Vanaf dit schooljaar dienen SLB gesprekken te worden voorbereid! Op deze manier zullen studenten meer initiatief nemen tijdens SLB gesprekken en kunnen de gesprekken efficiënter worden ingericht. Via de button ‘SLB gesprek aanvragen’ op de portal kan een gesprek worden aangevraagd en worden voorbereid. Voorafgaand aan het SLB gesprek dienen drie vragen te worden beantwoord:

- Wat is de reden voor je SLB gesprek?
- Wat wil je in dit SLB gesprek bespreken?
- Wat verwacht je tijdens dit gesprek van je SLB'er?

Na het invullen van de voorbereiding wordt dit automatisch verzonden naar je SLB'er. Er kan dan direct een afspraak worden gemaakt via de agenda. Je kan het gesprek ook voorbereiden met behulp van het mail template (zie je schoolmail) of het Whatsapp template.

Voor vragen kun je terecht bij je SLB'er.

Voorbeeld ingevulde SLB voorbereiding

[Service](#) | [Werkattnaar](#) | [Locatie](#) | [Help](#) |

[Persoonlijk](#) | [Nieuws](#) | [Opleiding HBO](#) | [Opleiding TP](#) | [Informatie HBO](#) | [Help](#) | [Pro bachelors](#) | [Privacy AVG](#)

Fontys

Voorbereiding SLB gesprek

Wat is/zijn de redenen voor je **SLB gesprek**? (waarom?)
Bv. Toefels over studietoeloe, stagevoorbereidingsgesprek, motivatieproblemen etc.

- Ik twijfel of toegepaste psychologie wel bij mij past

Wat wil je in dit gesprek bespreken? (wat?)

- Ik wil mijn twijfels bespreken
- Ik wil de mogelijkheden bespreken om te switchen
-
-

Bv. De thuissituatie, de voortgang van het zoeken naar een stageplaats, welk traject past het beste bij mij? Etc.

Wat verwacht je tijdens dit gesprek van je **SLB'er**? (hoe?)
Bv. Gedachten ordenen, samen brainstormen, een luisterend oor bieden etc.

- Ik wil dat mijn SLB'er helpt mijn gedachten op een rijtje te krijgen
- Ik wil dat mijn SLB'er mij kan voorlichten over andere trajecten/switchen van studie
-

datum kiezen

verzenden

Video interventie